

Finansdepartementet

Oslo, 29. august 2019

Høringssvar på NOU 2019:11: Enklere merverdiavgift med én sats

Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening (NFFO) takker for muligheten til å avlevere høringssvar på NOU 2019:11: Enklere merverdiavgift med én sats. NFFO er en fagforening for forfattere og oversettere av faglitteratur og sakprosa. Foreningen har rundt 5300 medlemmer fordelt på alle landets fylker, og disse skriver og oversetter alle typer faglitteratur og sakprosa. På vegne av sine medlemmer arbeider NFFO for å fremme god litteratur og å styrke norsk skriftspråk, noe som blir stadig viktigere i et samfunn bygd på høye krav til kunnskap.

Vårt høringssvar konsentrerer seg om kapittel 8 i momsutvalgets utredning, der dagens fritak for merverdiavgift for bøker foreslås avvirket. **NFFO vil argumentere sterkt for at fritaket videreføres i sin nåværende form, der fra og med 01.07.19 også e-bøker er innlemmet.** Ekspertutvalgets forslag om avvikling viser liten forståelse for hvilken betydning dette indirekte og ubyråkratiske virkemiddelet har for norsk språk og litteratur, og videre for yttringsfriheten og demokratiutviklingen.

I en rapport fra 2014 konkluderte Oslo Economics med at en innføring av merverdiavgift på bøker vil ha negative konsekvenser for forfattere og oversettere.¹ I følge rapporten vil en slik innføring sannsynligvis medføre at det blir gitt ut færre titler enn i dag, noe som særlig vil gå utover den litterære bredden og den type bøker som forventes å selge i små

¹ Oslo Economics (2014): Konsekvensanalyse av ulike merverdiavgiftsscenarier for bøker. OE-rapport 2014:12.

opplag. I tillegg viser rapporten at forlagenes salgsinntekter vil bli lavere ved en merverdiavgift på bøker, noe som vil kunne få innvirkning på dagens royaltyavtaler mellom skribenter og forlag. Samlet vil derfor en innføring av merverdiavgift på bøker kunne få store negative konsekvenser for økonomien til forfattere og oversettere. Vi minner i denne sammenheng om at Kunstnerundersøkelsen fra 2013 viste at det er svært få som kan leve av å være forfattere og oversettere på fulltid i Norge.²

Videre vil NFFO fremheve at fritak for merverdiavgift på bøker er et effektivt virkemiddel som gir utgiverne mulighet til kryssubsidiering mellom bestselgere og såkalte smalere titler. Ekspertutvalget sår tvil om hvorvidt forlagene faktisk benytter denne muligheten til å utgi utgivelser i stor bredde. Men som forfattere og oversettere opplever vi helt klart at de gjør dette. NFFO ser merverdiavgiftsfritaket som en sentral del av den økonomiske modellen forlagene legger til grunn for sin virksomhet, og mener den er medvirkende til at de kan satse på at forfatter- og oversetterskap kan utvikle seg over tid.

Ekspertutvalget ser ut til å mene at en utvidelse av direkte virkemidler som for eksempel innkjøpsordningene for litteratur, som forvaltes av Kulturrådet, kan kompensere for en avvikling av fritaket for merverdiavgift, dersom staten ønsker å innfri sine litteratur- og språkpolitiske mål. Selv om innkjøpsordningene etter NFFOs mening fungerer godt, er det naivt å tro at en utvidelse av dem vil kunne ha samme effekt som fritaket for merverdiavgift. De ulike litteraturpolitiske virkemidlene har forskjellige begrunnelser og effekter. Fordelen med momsfrirket er at det omfatter alle typer utgivelser, og tilrettelegger for en stor bredde i utgivelsene som norske forfattere, oversettere og forlag i fellesskap står bak. Forleggerforeningens bransjestatistikk viser at 6894 nye titler/utgaver ble utgitt i forskjellige sjangre og formater i 2018.³ Samme år ble i overkant av 600 titler vedtatt innkjøpt av Kulturrådet, hvorav ca 78 % som både papirbok og trykt bok.⁴ Dette betyr at innkjøpsordningene per i dag anslagsvis kun dekker 15-20 % av antall nye titler som blir gitt ut i ulike formater i Norge. Dersom utvalgets forslag skulle tas til følge, måtte

² Heian, Mari Torvik, Bård Kleppe og Knut Løyland (2015): Kunstnerundersøkelsen 2013. TF rapport 350. Telemarksforskning.

³ Bokmarkedet 2018. Forleggerforeningens bransjestatistikk.

⁴ Kulturrådets årsmelding for 2018.

med andre ord Kulturrådets budsjetter til både innkjøp og administrasjon økes betraktelig, noe som i og for seg ikke er fremmed for NFFO å stille seg bak. Men en praktisk konsekvens er at folkebibliotekene neppe har kapasitet til å motta nærmere 7000 forskjellige titler/utgaver årlig gjennom Kulturrådet. Viktigst er likevel at man ikke bør endre på selve fundamentet for innkjøpsordningene, som handler om at det skal gjøres en kvalitetsvurdering av bøkene som blir påmeldt. Etter vår mening vil den beste politikken utvilsomt være å videreføre systemet som det er i dag: innkjøpsordningene sørger for en spredning av et kvalitetsvurdert utvalg for litteratur som gis ut på norsk til folkebibliotekene, mens fritaket for merverdiavgift gjelder for alle utgivelser som finnes på markedet. Samsillet mellom disse ulike virkemidlene har bidratt til at norsk litteratur er så sterk og mangfoldig som den er.

Med vennlig hilsen

NFFO

Arne Vestbø
generalsekretær
arne.vestbo@nffo.no